

**Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
КП «Полтавський обласний центр екстреної медичної допомоги
та медицини катастроф Полтавської обласної ради»
Департамент охорони здоров'я Полтавської облдержадміністрації**

МАТЕРІАЛИ

**V Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю
«Екстрена та невідкладна допомога
в Україні: організаційні, правові,
клінічні аспекти»
28 лютого 2025 року**

ПОЛТАВА

2025

9. Systemic Lupus Erythematosus and Periodontal Disease: A Complex Clinical and Biological Interplay / B. Sojod et al. *Journal of Clinical Medicine*. 2021. Vol. 10, no. 9. P. 1957. URL: <https://doi.org/10.3390/jcm10091957>.
10. Main Oral Manifestations in Immune-Mediated and Inflammatory Rheumatic Diseases / R. Gualtierotti et al. *Journal of Clinical Medicine*. 2018. Vol. 8, no. 1. P. 21. URL: <https://doi.org/10.3390/jcm8010021>.
11. Fernández-Martínez G., Zamora-Legoff V., Hernández Molina G. Oral health-related quality of life in primary Sjögren's syndrome. *Reumatología Clínica (English Edition)*. 2020. Vol. 16, no. 2. P. 92–96. URL: <https://doi.org/10.1016/j.reumae.2018.04.001>.
12. Combined approach to treatment of advanced stages of medication-related osteonecrosis of the jaw patients / O. Şahin et al. *Brazilian Journal of Otorhinolaryngology*. 2021. URL: <https://doi.org/10.1016/j.bjorl.2021.04.004>.
13. Efficiency of low-intensity laser irradiation in the management of patients with oral mucosal diseases associated with rheumatoid arthritis by results of Doppler ultrasound / A. Povsheniuk et al. *Acta Balneologica*. 2023. Vol. 65, no. 4. P. 244–248. URL: <https://doi.org/10.36740/abal202304108>.
14. Orofacial manifestations and dental management of systemic lupus erythematosus: A review / M. Benli et al. *Oral Diseases*. 2020. URL: <https://doi.org/10.1111/odi.13271>.

НЕВІДКЛАДНІ СТАНИ В СТОМАТОЛОГІЇ

Анна ГОРОДЕЦЬКА, Анатолій ЛЕВКОВ

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Полтава, Україна

Вступ. Сучасна стоматологія охоплює широкий спектр патологічних станів, серед яких особливе місце займають невідкладні стани. Вони можуть виникати раптово, супроводжуватися сильним болем, запаленням та ускладненнями, що впливають не лише на здоров'я ротової порожнини, а й на загальний стан організму. Несвоєчасна допомога в таких випадках може

призвести до тяжких наслідків, зокрема сепсису, поширення інфекції та навіть летального результату.

Актуальність теми. Стоматологічні невідкладні стани потребують швидкої та професійної реакції з боку лікарів. Вони можуть розвинутися як у пацієнтів із хронічними захворюваннями зубів, так і в людей без видимих стоматологічних проблем. Саме тому важливо знати, як проявляються ці стани, що слід робити у разі їх виникнення та які методи лікування є найбільш ефективними.

Мета. Аналіз основних невідкладних станів у стоматології, визначення їх причин, клінічних проявів, а також розгляд методів надання першої допомоги та подальшого лікування. Розуміння цих аспектів дозволить як стоматологам, так і пацієнтам вчасно виявити проблему та уникнути тяжких ускладнень.

Ключові слова: стоматологія, невідкладна допомога, гострий біль, запалення, інфекція, ускладнення, лікування.

Основна частина

1. Гострий пульпіт

Гострий пульпіт - це запалення пульпи зуба, яке супроводжується інтенсивним болем, що посилюється вночі.

- Причини включають глибокий карієс, механічні травми та термічні подразники.
- Лікування полягає у видаленні ураженої пульпи та пломбуванні корневих каналів.
- Реабілітація: лікування корневих каналів, знеболювання, антибіотики (за необхідності), м'яка дієта та контрольний огляд.

2. Гострий періодонтит

Гострий періодонтит - це запалення тканин навколо кореня зуба, що проявляється болем при натисканні, набряком ясен, можливим виділенням гною.

- Без лікування може призвести до утворення абсцесу.

- Терапія включає дренажування запаленої ділянки, антибіотикотерапію та лікування кореневих каналів.
- Реабілітація: санація зуба, антибіотикотерапія, полоскання антисептиками, уникнення навантаження на зуб.

3. Абсцес і флегмона щелепно-лицевої ділянки

Абсцес - це локалізоване гнійне запалення, тоді як флегмона – поширене, дифузне нагноєння.

- Симптоми включають інтенсивний біль, набряк обличчя, підвищену температуру.
- Лікування полягає у розтині гнійника, дренажуванні та застосуванні антибіотиків.
- Реабілітація: хірургічне дренажування, антибіотики, антисептичні полоскання, контроль стану.

4. Перикоронарит

Перикоронарит - запалення тканин навколо прорізуваного зуба мудрості, що супроводжується болем, утрудненим відкриванням рота та неприємним запахом.

- Лікування включає антисептичну обробку, полоскання антисептиками, у важких випадках – видалення зуба.
- Реабілітація: промивання, видалення «капюшона» (за необхідності), знеболювання.

5. Альвеоліт

Альвеоліт - запалення лунки після видалення зуба, що виникає при порушенні утворення згустку. Пацієнти скаржаться на сильний біль, неприємний запах.

- Лікування передбачає промивання лунки, накладання лікувальних пов'язок та знеболення.
- Реабілітація: санація лунки, антисептичні аплікації, антибіотики, уникнення механічного впливу.

6. Гострий остеомієліт щелепи

Гострий остеомієліт щелепи - гнійне запалення кісткової тканини щелепи, що супроводжується набряком, болем, лихоманкою.

- Вимагає хірургічного втручання, антибіотикотерапії та підтримуючого лікування.
- Реабілітація: антибіотикотерапія, хірургічне лікування (за необхідності), фізіотерапія, контроль стану.

7. Одонтогенний гайморит

Одонтогенний гайморит - запалення гайморової пазухи внаслідок інфекції з коренів верхніх зубів. Проявляється болем у проекції пазухи, виділенням з носа.

- Лікування включає промивання пазух, антибіотикотерапію, у деяких випадках – хірургічне втручання.
- Реабілітація: лікування зуба, антибіотики, деконгестанти, контроль ЛОР-лікаря.

8. Травматичні ушкодження зубів і щелеп

Травматичні ушкодження зубів і щелеп - переломи, вивихи зубів, пошкодження слизової оболонки рота вимагають негайного лікування.

- Застосовується репозиція зубів, шини, хірургічне втручання при переломах щелепи.
- Реабілітація: іммобілізація, знеболювання, м'яка дієта, контрольний огляд.

9. Кровотеча після видалення зуба

Кровотеча після видалення зуба може виникати через пошкодження судин або порушення згортання крові.

- Зупиняється шляхом накладання марлевого тампона, гемостатичних засобів, у важких випадках – ушивання рани.
- Реабілітація: тампонада лунки, холод, уникнення фізичного навантаження, контроль.

10. Ангіоневротичний набряк

Ангіоневротичний набряк - швидке наростання набряку обличчя, губ, язика, що може спричинити задуху.

- Вимагає негайного введення антигістамінних препаратів та кортикостероїдів.
- Реабілітація: антигістамінні препарати, кортикостероїди (за необхідності).

11. Анафілактичний шок

Анафілактичний шок - найважча алергічна реакція, що призводить до різкого зниження тиску, втрати свідомості.

- Потребує введення адреналіну, антигістамінних засобів та невідкладної госпіталізації.
- Реабілітація: екстренне введення адреналіну, антигістамінні препарати, кортикостероїди, госпіталізація.

12. Флегмона дна ротової порожнини

Флегмона дна ротової порожнини - розлите гнійне запалення, що загрожує життю через ризик обструкції дихальних шляхів.

- Лікується хірургічним дрениванням та масивною антибіотикотерапією.
- Реабілітація: хірургічне дренивання, антибіотики, антисептичні полоскання, контроль стану.

13. Опіки слизової оболонки рота

Опіки слизової оболонки рота - термічні, хімічні чи електричні опіки викликають сильний біль, некроз тканин.

- Лікування включає полоскання антисептиками, знеболювальні засоби, у важких випадках – відновлення тканин.
- Реабілітація: анестезійна гелі, антисептичні засоби, м'яка дієта, уникнення подразнення.

14. Гострий герпетичний або афтозний стоматит

Гострий герметичний або афтозний стоматит - запальне ураження слизової оболонки з утворенням виразок, підвищенням температури.

- Лікується антисептиками, протівірусними препаратами.
- Реабілітація: протизапальні мазі, антисептичні полоскання, знеболювання, вітамінотерапія.

15. Невралгія трійчастого нерва

Невралгія трійчастого нерва - різкий, нападаподібний біль у ділянці обличчя.

- Лікування включає анальгетики, антиконвульсанти та фізіотерапевтичні методи.
- Реабілітація: знеболювання, протисудомні препарати, фізіотерапія, консультація невролога.

Висновок. Невідкладні стани в стоматології вимагають швидкої діагностики та лікування, оскільки можуть призвести до тяжких ускладнень. Своєчасне звернення до стоматолога та відповідне лікування допомагає зберегти здоров'я пацієнтів та запобігти загрозливим для життя станам. Дотримання гігієни ротової порожнини, регулярні профілактичні огляди та своєчасне лікування стоматологічних проблем значно знижують ризик розвитку невідкладних станів. Таким чином, профілактика та швидке реагування є ключовими факторами у збереженні здоров'я пацієнтів.

Список використаних джерел

1. Кононенко О.М. «Основи ургентної стоматології» – Київ, 2018.
2. Григор'єва Л.В. «Сучасні методи лікування гострих стоматологічних станів» – Харків, 2019.
3. Oxford Handbook of Dental Emergency Care – Oxford University Press, 2021.
4. American Dental Association (ADA) Guidelines on Emergency Dental Care – 2022.